CORPUL TECHNIC ŞI APARAREA NAŢIONALA

Cuvântare rostită de către D-l General Sc. Panaitescu în şedinţa dela 11 Martie 1928

In ocaziuni solemne, de importanţa serbării de azi, se cuvine să evocăm trecutul, căutând a ne explica strălucirea rezultatelor de astăzi, de un consens de armonie surprinzător prin solidaritatea şi încrederea cu care chezăşuim viitorul, ca o consecinţă a trecutului nostru.

Aceasta se cade să o facem cu atât mai mult, cu cât trecutul se uită repede, iar prezentul ne deformează într'atât conştiinţa, în cât pare că nimic n'ar fi existat până la noi, iar că în viitor nici un act al prezentului nu se mai poate acoperi.

In această robie, boală a prezentului, de care suferim, fără excepţie cu toţii, s'a născut zicătoarea că «pe bătrâni, depozitarii trecutului să-i aduni cu râvnă; şi când nu-i ai, să-i creezi, pentru a-ţi reaminti necontenit trecutul», ca dreptarul cel mai necesar al prezentului şi ca cel mai precis îndrumător al viitorului.

Imi reamintesc, cu ce spirit de bună voinţă superioară, în fobia de care suferim cu toţii, ascultam în epoca mea de apogeu social pe martorii oculari ai începutului domniilor Cuza şi Carol sau al timpurilor noastre de glorie, Independenţa şi Regalitatea; cu ce fel de deferenţă comparam trecutul cu prezentul, ce reprezentam atunci.

Acum când am ajuns în vârsta de a-mi plăti păcatele maturităţii, care nu sunt numai ale mele, dar ale întregii generaţiuni din strălucirea ori cărui prezent, iau în sprijinul meu istoria contemporană şi cu sentimentul de obiectivitate istorică încerc să apreciez colaborarea Corpului Technic în apărarea noastră naţională.

Pentru o asemenea apreciere, voiu evocà numai ma-

rele crize din procesul contemporan de consolidare națională a poporului nostru, «răsboaiele», ca acele ce oglindesc mai expresiv și mai corect întreaga stare socială precum și concepția culturală și națională a poporului.

In secolul al XIX și începutul sec. XX am suferit și noi destule calamități răsboinice, cu toată resistența ce opuneam și dorința ce aveam de a trăi în liniște și de a ne ridicà poporul spre civilizație și progresul economic întronat în apusul continentului nostru. Cu voie fără voie am intrat și noi în dansul destrucției și reconstrucției, chiar din temelii, a inventarului bogățiilor țării și acela al locuitorilor săi.

Corpul nostru technic, ca mânuitorul cel mai autorizat și mai capabil a interveni în acest proces s'a desvoltat și întărit până la apogeul de astăzi și noi căutăm în el isvorul cel mai de preț pentru a explica renașterea și consolidarea noastră națională și personală. Intreaga speranță ce ne-o punem astăzi, încă mai cu stăruință în capacitatea multiplă a acestui corp și în puterea de organizare, ce el o poate da muncii și exploatării bogățiilor noastre, atestă încrederea și importanța ce corpul technic a câștigat în viața noastră.

Strălucirea de astăzi a acestui Corp, ne-ar da dreptul să vorbim de bătrâneța sa în vederea operii uriașă ce a ridicat, dar Corpul nostru technic este tânăr, prea tânăr chiar pentru opera ce a desăvârșit. In prima parte a secolului XIX, mai că nu există la noi un Corp Technic; cu atât mai puțin o doctrină technică. Izolații technicieni ce aveam atunci și pe care i-am apucat încă marturi în viață ai generațiunii noastre de astăzi, ne-au atestat prin propriile noastre mărturii asupra capacității lor culturale și technice. In mijlocul sec. XIX aveam între noi distinși diplomați ingineri români ai școalelor superioare technice din apus și din Petersburg. Operele lor sunt demne de știință technică și dacă grandoarea lor față de cele realizate de noi astăzi, ne dau proporția de pigmeu la uriaș: dela șosele la mărețul pod de peste Dunăre, aceasta nu micșorează puterea de concepție tech-

nică a acestor isolaţi, faţă de Corpul nostru technic de astăzi, decât numai prin lipsa de doctrină technică a acelor vremuri.

Răsboiul independenţei, adică momentul dela 1877--78, ne evocă o nouă fază technică cu totul diferită şi în progres de cea anterioară.

Avem acum un Corp technic, de curând întemeiat, dar lipsit încă de o bună şi solidă doctrină technică naţională. Importanţa acestui Corp technic în desvoltarea economică a ţărei este cu totul redusă. In războiul nostru de Independenţă, deşi aproape un răsboiu cu caracter de asediu, în care aportul Corpului nostru technic ar fi fost mare, intervenţia lui este totuşi cu totul neînsemnată. Dar chiar după războiu, când se înfăptuiesc marile noastre lucrări de apărare naţională (1883 1893), care coincid cu epoca marii noastre reorganizări culturale a învăţământului technic, epocă în care inginerul *Duca* se întrece în opera de organizare a învăţământului, chiar prin concepţia sa de technician — când el crează, ca prin miracol, dintr'o zi într'alta, tradiţiile şi prestigiul din care a isvorât puternica doctrină technică naţională, ce stăpâneşte şi conduce şi astăzi Corpul nostru technic, — zic chiar în această glorioasă epocă, care prin lucrările de mai apoi, înalţă corpul nostru technic la nivelul corpurilor technice din Apus, intervenţia corpului technic în lucrările de apărare naţională este cu totul ştearsă.

In războiul balcanic din 1913, în care corpul technic este deja angajat ca un organ de însemnată putere de energie, de acţiune şi de resistenţă, dar, nu are încă prilejul de a se manifestă cu sporul ce-i puteà da cultura, capacitatea şi splendida sa organizare.

Abià numai în războiul mondial (1916—1918) vedem producându-se minunata dovadă de ce putere de acţiune şi de rezistenţă poate deslănţui corpul technic naţional, în creşterea şi multiplicarea energiei militare şi cu ce grandiozitate ne-am folosit în toate domeniile de activitate ale răsboiului, de această preţioasă colaborare.

Cum şi în ce fel s'a produs această strânsă afinitate între cele două corpuri technice: militar şi civil, spre folosul general al ţărei, oştirei şi al nostru în general.

Corpul militar technic actual mai bătrân decât cel civil, cam cu o jumătate de secol, cu un trecut istoric demn de respectat şi cu un aport de fapte indestul de apreciat, săvârşit în epoca de frământări răsboinice şi de vremuri tulburi, în care am trăit tot timpul celor dintâiu 3/4 ale secolului XIX, şi-a continuat misiunea sa şi în timpurile din urmă, fără a-şi apropia, într'o cordială şi strânsă colaborare, tânărul Corp technic civil de abia născut, care ce-i dreptul n'a debutat printr'un prestigiu impunător sau printr'un credit moral suficient în capacitatea şi răspunderea operilor sale technice.

Iată starea sufletească a acestor corpuri tecnice: civil şi militar, în momentul când se încheagă doctrina technică naţională dela noi prin crearea celor două şcoli mari technice: militară şi civilă, prin organizarea sau reorganizarea lor. Odată cu crearea învăţământului superior technic, se mai întemeiază la noi şi un organ social de mare însemnătate, anunţat cu destine modeste, pe care abia astăzi le apreciem la justa lor valoare «Societatea Politecnică», «Societatea profesională a Corpului nostru tecnic».

In acest mediu social şi sub influenţa fraţietăţii înăscute de prietenie, de scopul comun: intelectual, cultural, naţional, membrii celor două corpuri technice se cunosc, se apreciază şi se întovărăşesc la lucru. In acest mediu prielnic se pun la cale destine superioare şi necesare desvoltărei ţării şi poporului nostru. Primul avantaj ce am tras din această apropiere a fost colaborarea profesorală din învăţământul technic al celor două corpuri civil şi militar.

Această apropiere s'a întărit apoi necontenit până s'a ajuns a se vorbi astăzi de un corp technic civil şi militar, nu numai pentru momentele de crize războinice, dar chiar şi pentru timpurile de pace.

Dela invăţământul technic, această apropiere s'a pro-

pagat şi în activitatea meterială a muncii technice, colaborare consfinţită atât de strălucit în răsboiul mondial, colaborare prelungită şi după răsboiu prin activitatea comună a exploatării căilor ferate române, ca uneltă economică cea mai de preţ în desvoltarea ţării. Ce să mai vorbesc de relaţiunile şi de sfaturile technice, devenite atât de cordiale şi de necesare în toate marele lucrări interesând apărarea naţională. Desvoltarea vertiginoasă culturală a corpului nostru technic civil ridicat astăzi prin valoarea, prestigiul, numărul, opera infăptuită, creditul câstigat, ştiinţa ce reprezintă, îl face astăzi să se impună ca un tutore al Corpului technic militar, răsturnând astfel prestigiul căpătat prin bătrâneţă prin acel insuşit de măreţia capacităţii sale. De aceia azi vorbim cu atâta convingere, în proectele noastră de organizare defensivă şi de apărare naţională, de crearea unui organ technic de pregătire şi conducere superioară în utilizarea energiei noastre militare, care după modelul marelui nostru Stat Major să pregătească şi să orienteze destinele economice ale ţării, aşa ca să poată face faţă în orice imprejurări răsboinice, în care ne-ar aduce viitorul.

Sugestionarea unui asemenea proect ne dovedeşte suficient importanţa şi răspunderea ce-şi insuseşte astăzi Corpul nostru technic în organizarea economică şi în apărarea noastră naţională.

In răsboiul nostru mondial, intervenţia şi colaborarea Corpului technic civil cu cel militar s'a făcut prin frânturi, fără plan de ansamblu, fără nici o pregătire de amănunte şi de timp; totuşi între ele au dominat increderea reciprocă, şi mai presus de toate avântul patriotic, acest sentiment atât exaltat în mediul militar, sentiment care impreună cu acel de oportunitate domină mediul militar, căci în răsboiu o soluţie chiar mediocră la timp executată, este superioară celei mai perfecte soliţiuni, oferită când nu mai avem trebuinţă. Cu aceste sentimente dominante în lucrările sale apare alături de corpul technic militar, corpul technic civil în cap cu reprezentanţii strălucitei generaţiuni a lui *Anghel*

Saligny, *Elie Radu*, *Olănescu* şi elevilor lor, cu reprezentanţii fericitiei mele generaţiuni, printre care citez pe cel mai strălucit dintre noi, pe acel care a prezidat la destinele noastre, şi pentru care pregătisem aceste note, acum când nu-mi rămâne decât să-i evoc cu adâncă pietate memoria aureolată de frumoase fapte, săvârşite în serviciul neamului. Reprezentanţii generaţiunii mele, căreia destinul i-a rezervat în cartea neamului să prezide la reintregirea noastră intr'un sinpur stat unitar, impreună cu reprezentanţii generaţiunilor urmaşe, ajunşi astăzi în capul conducerei, toţi străluciţi prin operile deja săvârşite, ne am pus la lucru comun, cu toată constiinţa de valoarea ce reprezentăm făcând minuni în creşterea şi buna utilizare a energiei militare şi a rezistenţei noastre defensive. Operile create pe timpul acestui răsboiu sunt cu drept cuvânt opere de îndrăsneală şi de geniu. Am ridicat ca din pămâut o industrie răsboinică necesară rezistenţei noastre. am restabilit miraculos reţeaua de comunicaţii, am creat locuinţi şi localităţi ca în poveşti, citez generosul şi umanul centru de deparazitare dela Secueni, în care vâram soldaţii noştri inainte de a-i trece pe front, pentru a-i intări trupeşte şi sufleteşte, şi a-i feri astfel de boalele contagioase; citez organizarea defensivă a ţării noastre, suplinind acţiunea defectă a colosului tovarăs vecin, organizarea comunicaţiilor electrice fără fir, în special uvrajul demn de a fi reţinut: turnul subţire de lemn, inalt de mai bine de 100 m inălţime de la Bucureşti, precum şi intreg postul electric creat şi organizat în pripă, aşezat la Bucureşti, apoi la Iaşi, şi reuşit cu atâta succes şi câte alte lucrări care toate merită de a fi semnalate.

Cu drept cuvânt Şeful de Stat Major al marelui Cartier, mai tărziu generalisimul nostru din a doua parte a răsboiului nostru mondial, Generalul *Prezan*, a primit bucuros sugestiunea şi a infăptuit transformarea serviciului de geniu al oştirii noastre, în ceeace privea conducerea sa superioară, intr'un grup de şervicii technice

realizând cea mai radicală reformă, dintre pregătire şi realitate, transformând serviciul de geniu de la marele Cartier, prevăzut la declararea mobilizărei în conducerea sa superioară numai cu 2 ofiţeri de geniu, intr'un vast grup de servicii technice, bine închegate pentru conducerea superioară a acestei munci, la care participă acum intreg poporul, cu intreaga sa manifestare de muncă şi de transformare a energiei sale de rezistenţă.

Şi acum, iubiţi colegi, incheiu această scurtă comunicare cu tributul meu de admiraţie recunoscătoare către Societatea Politecnică care-şi plăteşte atât de generos legăturile şi relaţiunile sale sociale.

La inceputul carierii mele technice, am debutat cu admiraţia obiectivă şi ştiinţifică pentru marii conducători ai Corpului technic civil, pe care-î consideràm drept coducătorii mei sufleteşti în vederea ştiinţei precise, corecte şi pătrunzătoare, ce ei răspândeau în intreg Corpul technic civil. Aceasta m'a îndemnat să-mi apropii şi să mă imprietenesc cu camarazii generaţiunii mele, şi în avântul tinereţei noastre să iubim şi să respectăm cu aceaş căldură ambele corpuri technice ale ţării noastre.

Când, mai târziu, am ajuns să fiu investit şi cu răspundere de conducător superior, prima grijă a mea a fost să-mi apropii ca colaboratori şi sfătuitori technici, pe toţi cei din corpul technic civil cari ne puteau sprijini şi intări în soluţiunile technice, ce propuneam. Pentru toată această respectuoasă prietenie şi admiraţie stiinţifică, Societatea a ţinut să mă lege incă mai mult de destinele ei, alegându-mă dela inceputul carierei mele technice ca membru al Comitetului ei de conducere, iar acum când influenţa mea technică a incetenit cu totul, Societatea îmi procură măgulitoarea ocaziune să-mi pună în relief ceeace destinul istoric mi-a oferit în timpul răsboiului mondial, aceea de şef conducător al corpului technic militar, după atâţia distinşi şefi militari ce m'au precedat şi de sigur tot după atâţia şefi distinşi ce mă vor urmà.

Capriciile soartei sunt arbitrare, totuşi măgulirea mea nu poate găsi o onoare mai distinsă de cât acea ce-mi oferă astăzi Societatea Politechnică, de a reprezentă glasul generaţiunei mele şi de a rosti gândul ce voim să închidem în acest templu, ce ne simbolizează toate simţirile şi aspiraţiunile, cu care presidăm la fericirea, progresul şi înbogăţirea acestei ţări.

Emblema ce inscrieţi în acest templu nu derivă numai din sentimentul nostru de solidaritate; el derivă mai cu seamă din puterea unei bune şi superioare idei, ce caracterizează fiinţa unui Corp technic, care sub bagheta magică a Comitetului Societăţii, în cap cu valorosul ei Preşedinte, reprezintă expresiunea cea mai desăvârşită a legăturilor ce contractăm pentru progresul şi strălucirea poporului nostru, în toate ramurile de activitate în care se pot pune în valoare bogăţia ţării şi munca locuitorilor.

Cu această strălucită chezăşie, ţara şi poporul pot fi mândri de ridicarea Corpului technic la rangul de conducători ai săi în organizarea şi indrumarea muncei şi de incredinţarea ce el îi aduce, dându-i în mână, destinele noastre istorice.
